

EUROPOS
AUDITO
RŪMAI

LT

Kalba

Liuksemburgas, 2019 m. spalio 8 d.

Europos Audito Rūmų Pirmininko Klaus-Heiner Lehne kalba

Europos Audito Rūmų 2018 m. metinės ataskaitos pristatymas Europos Parlamento biudžeto kontrolės (CONT) komitetui

Briuselis, 2019 m. spalio 8 d.

Autentiškas tik sakomas tekstas.
Pirmenybė teikiama sakytiniam variantui.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

Gerbiamoji Pirmininke,

Gerbiamieji CONT komiteto nariai,

Gerbiamasis Komisijos nary G. Oettingeri,

Gerbiamieji Tarybai pirmininkaujančios valstybės narės atstovai,

Ponios ir ponai,

norėčiau padėkoti už šį ryt Audito Rūmams skirtą laiką. Žinau, kad šiuo metu esate labai užsiėmę rengdami naujos sudėties Komisijos narių klausymus.

Dar nebuvo susitikęs su kiekvienu iš jūsų, tad leiskite prisistatyti – esu Klaus-Heiner Lehne, Audito Rūmų pirmininkas nuo 2016 m. spalio mėn. Tik praėjusią savaitę buvau perrinktas į šias pareigas dar vienai trejų metų kadencijai. Atstovauju 28 Audito Rūmų nariams, kurie visi, vykdydami skirtingas funkcijas, prisidėjo prie mūsų bendrų pastangų. Tikimės, kad netrukus su jumis visais asmeniškai susitiksime, o jus, Gerbiamoji Pirmininke, pasveikinsime atvykus pas mus į Liuksemburgą, kai bus susitarta dėl datos.

Šį ryt esu čia tam, kad glaustai apžvelgčiau, kaip valdomi ES finansai. Savo metinėje ataskaitoje, ypač savo patikinimo pareiškimė, Audito Rūmai vertina, ar jūsų, Parlamento, praeitas metais sudaryto biudžeto lėšos buvo išleistos teisėtai, tvarkingai ir, žinoma, veiksmingai. Trumpai tariant, tarsi gydytojas, atliekantis metinį patikrinimą, Audito Rūmai siekia nustatyti sistemos dalis, kurios veikia puikiai, kurios gali būti problemiškesnės, ir galimas gilesnes problemų atsiradimo priežastis.

Mūsų audito grupės, vadovaujamos mano kolegos Lazaros Lazarou ir kitų narių, atsakingų už atskirus skyrius, atliko didelės apimties sąskaitų, pajamų ir išlaidų patikrinimą, apimantį visas 2018 m. ES biudžeto dalis. Mūsų nustatytus faktus atvirai ir intensyviai aptarėme su Komisija ir, kai tai buvo būtina, su valstybių narių administravimo institucijomis, įgyvendinančiomis ES fondus, – galite tai įvertinti skaitydami jų atsakymus. Mūsų galutiniame vertinime atsižvelgiama į visą svarbią informaciją, kuri buvo pateikta per šį plataus masto faktų aiškinimosi procesą.

Kaip ir kiekvienais metais, atlikome 2018 m. ES konsoliduotųjų finansinių ataskaitų auditą. Mūsų nuomone, ES finansinė būklė jose visais reikšmingais atžvilgiais pateikta teisingai ir jos nebuvo paveiktos reikšmingų iškraipymų. Nustatėme, kad Komisija toliau dirbo stiprindama savo išmokų darbuotojams (ES personalui) įsipareigojimo apskaičiavimo procesus – tai sritis, kurią nuolat stebėsime.

Antra, tikrindami pajamas į ES biudžetą, reikšmingo klaidų lygio nenustatėme.

- o Tikrinome Komisijos sistemas, skirtas užtikrinti, kad pajamos iš įvairių šaltinių būtų tinkamai apskaičiuotos, surinktos ir pateiktos ataskaitose, taip pat Komisijos susigrąžinimo pavedimus ir nacionalines sistemas. Visose trijose aplankytose valstybėse narėse (Ispanijoje, Italijoje ir Prancūzijoje) nustatėme nustatytų mokesčių, kurie turės būti surinkti, valdymo trūkumų.
- o Taip pat nustatėme, kad Komisijos atlikti tradicinių nuosavų išteklių inspektavimai, nebuvo paremti struktūruotu ir dokumentuotu rizikos vertinimu. Pavyzdžiui, Komisija nereitinguoja valstybių narių pagal rizikos lygį, todėl negalėjome įsitikinti, ar inspektuojant buvo tinkamai atsižvelgta į didžiausios rizikos sritis nuosavų lėšų surinkimo į ES biudžetą procese.
- o Be to, atkreipėme dėmesį į tai, kad Komisija ėmėsi neatidėliotinių veiksmų pateikdama bendrą išlygą dėl bendrųjų nacionalinių pajamų duomenų, naudojamų Prancūzijos įnašui apskaičiuoti, nes šie duomenys buvo nepakankamai kokybiški, taip pat į jos sprendimą trečius metus iš eilės pateikti išlygą dėl Jungtinės Karalystės surinktų muitų, susijusių su importu iš Kinijos.

Trečia, išlaidų srityje (tai tipinė mūsų patikinimo pareiškimo dalis) nustatėme 2,6 %¹ dydžio klaidų lygį. Tai reiškia, kad, mūsų vertinimu, 2,6 % iš ES biudžeto atliktų mokėjimų neturėjo būti išmokėti, nes šios lėšos buvo panaudotos nesilaikant ES taisyklių. Tačiau šis bendras įvertis neparodo, jog esama svarbių skirtumų: klaidų rizikai didelį poveikį turi tai, koku būdu lėšos yra išmokamos.

Kalbant apie išlaidas, kurioms taikomos sudėtingos taisyklės ir kurios sudaro apie pusę ES biudžeto², (jas daugiausia sudaro kompensavimu grindžiami mokėjimai, kai paramos gavėjai turi pateikti prašymus dėl patirtų tinkamų finansuoti išlaidų, pavyzdžiui, mokslinių tyrimų, užimtumo srities, regioninės ir kaimo plėtros projektams ir vystymo projektams ne ES šalyse), klaidų lygis yra 4,5 %, ir šis rodiklis yra palyginti didelis.

Tačiau išlaidų, kurioms taikomos paprastesnės taisyklės, klaidų lygis yra mažesnis; šias išlaidas daugiausia sudaro teisėmis į išmokas grindžiami mokėjimai, kai paramos gavėjai gauna išmoką, jei įvykdo tam tikras sąlygas, tai, pavyzdžiui, būtų tiesioginė parama ūkininkams, administracinės išlaidos, stipendijos studentams ar parama ES nepriklausančių šalių biudžetams. Kitaip tariant, apie 50 % mūsų audito populiacijos nebuvo reikšmingų klaidų.

Būtent todėl trečius metus iš eilės pateikėme sąlyginę nuomonę dėl išlaidų, kuri reiškia „taip, bet...“ Manome, kad vilčių teikia tai, kad Komisija ir valstybės narės išlaikė pažangos tempą, stebėtą per ankstesnius dvejus metus. Mūsų auditoriai teigiamai įvertino mažos rizikos sritis, tačiau nustatė, kad didelės rizikos srityse vis dar esama rimtų problemų, kurias būtina spręsti. Apie tai netrukus pakalbėsiu.

---

¹ Apatinė riba – 1,8 %, įvertintas klaidų lygis – 2,6 %, viršutinė riba – 3,4 % (metinės ataskaitos 1.15 dalis).

² 50,6 %

Igyvendindami savo daugiametę strategiją, Audito Rūmai nusprendė grįsti savo patikinimo pareiškimą atestavimo metodu, kitaip tariant, ateityje ketiname pateikti patikinimą dėl Komisijos vadovybės pareiškimo, grindžiamo jos pačios patikromis ir patikromis, atliktomis nacionaliniu lygmeniu pagal pasidalijamojo valdymo principus. Esu įsitikinęs, kad „kelias praminamas tik einant“, tai yra žengiant konkrečius – galbūt iš pradžių nedidelius – žingsnius bendro tikslo link, kad būtų galima remtis darbu, kurį jau atliko kiti.

Matysite, kad savo metinėje ataskaitoje kritiškai vertiname daugelį patikrų, kurias atliko valstybės narės ir Komisija. Kaip pavyzdį paminėsiu tai, kad sanglaudai skiriamų išlaidų auditą nacionaliniu lygmeniu vykdo apie 126 skirtingos institucijos. Dėl to dažnai yra sudėtinga naudotis ir plačiau pasiremti tokio darbo rezultatais. Tačiau taip pat pabrėžčiau, kad sanglaudos srityje atliktų patikrinimų pagrindinėje dalyje mūsų auditoriai nustatė atliktų patobulinimų ir gerosios patirties pavyzdžių. Be to, reikia pripažinti, kad Komisija deda daug pastangų tam, kad toliau gerintų įvairių nacionalinių institucijų ir sertifikavimo įstaigų darbą.

Taigi toliau bendradarbiaujame su Komisija siekdami nustatyti sąlygas, būtinas pažangai taikant atestavimo metodą. Naudodamasis proga norėčiau padėkoti Komisijos nariui G. Oettingeriui už jo paramą ir tikiuosi tęsti šį darbą su jį pakeisiančiu nariu.

Gerbiamieji nariai, dabar turėčiau pakalbėti apie įvairias politikos kryptis ir atkreipti dėmesį į kai kuriuos pagrindinius nustatytus faktus.

DFP išlaidų kategorijoje „Konkurencingumas“ nustatėme gerokai mažiau klaidų negu praėjusiais metais (2 %). Netinkamos finansuoti personalo išlaidos tebėra pagrindinis klaidų šaltinis mokslinių tyrimų srityje. Be to, pastebėjome, kad, nepaisant Komisijos pastangų, startuolių ir MVĮ projektuose klaidų pasitaikė daugiau nei kitų, galbūt daugiau patirties turinčių ar stambesnių, paramos gavėjų projektuose. Pavyzdžiui, auditavome vieną Jungtinės Karalystės MVĮ, kuri vykdė savo pirmąjį ES projektą ir iš viso deklaravo 1,1 milijono eurų išlaidų. Pagal vertę beveik trečdalyje patikrintų punktų buvo reikšmingų klaidų. Be to, nustatėme, kad patikros nebuvo veiksmingos tikrinant didelių mokslinių tyrimų infrastruktūros išlaidas: nepaisant to, kad Komisija atliko išsamias išankstines patikras, dviejuose iš trijų audito metu tikrintų projektų nustatėme, kad buvo deklaruotos gerokai didesnės sąnaudos, nei iš tikrųjų patirtos (75 000 ir 130 000 eurų). Kai pabrėžėme pernai jums išsiųstoje teisėkūros nuomonėje, išvelgiame daug galimybių supaprastinti Europos mokslinių tyrimų programas. Mūsų nuomone, Komisijos pasiūlyme dėl naujos programos „Europos horizontas“ 2021–2027 m. laikotarpiu atsižvelgiama bent į kai kuriuos pagrindinius klaidų, kurias nustatome atlikdami auditą, šaltinius. Dabar Parlamentas ir Taryba turi baigti rengti šį teisės aktą. Mūsų auditoriai yra pasirengę bendradarbiauti, jeigu per šias derybas jums reikėtų papildomų ekspertinių žinių.

Ekonominės ir socialinės sanglaudos srityje nustatėme reikšmingą klaidų lygį (5 %). Mūsų nustatytų klaidų skaičius ir poveikis rodo, kad vis dar esama trūkumų, susijusių su nacionalinių vadovaujančiųjų institucijų deklaruotų išlaidų tvarkingumu. Netinkamos finansuoti išlaidos buvo viena iš pagrindinių problemų ir prie to prisidėjo tai, kad tam tikros šalys į jau ir taip sudėtingas ES sąlygas įtraukė papildomų nacionalinių sąlygų (sukurdamos perteklinį reglamentavimą).

Viešieji pirkimai taip pat yra viena iš aktualių problemų, pavyzdžiui, valdžios institucijos sudaro paslaugų sutartis neskelbdamos konkurso.

Gamtos išteklių srities išlaidose nustatėme 2,4 % klaidų lygį, tai apėmė deklaruotas netinkamas finansuoti išlaidas, netikslią informaciją apie plotus ar gyvulius, viešųjų pirkimų problemas ir administracines klaidas. Tačiau tiesioginių mokėjimų (sudarančių 72 % šios kategorijos išlaidų) srityje reikšmingų klaidų nepadaryta. Tai gera žinia ir mes nustatėme, kad prie klaidų prevencijos ir mažinimo prisidėjo keletas veiksnių: žemės sklypų identifikavimo sistema (ŽSIS), galimybė ūkininkams pateikti paraiškas internetu ir preliminarios kryžminės ūkininkų paraiškų dėl paramos patikros. Kalbant apie kitų rūšių mokėjimus, taisyklės yra sudėtingesnės ir dėl to klaidų atsiradimo rizika padidėja. Pavyzdžiui, atlikdami auditą Lenkijoje nustatėme atvejį, kai tos pačios šeimos nariai teikė atskiras paraiškas dėl kiaulidės statybai skirtos paramos, nurodydami, kad jie veikia kaip nepriklausomos MVĮ. Tačiau kartu paėmus – o tai ir buvo faktiškai nustatyta mūsų audito metu – šeimos bendrovė neatitiko MVĮ teikiamos paramos sąlygų.

Patikrinę išlaidų kategoriją „Saugumas ir pilietybė“, nurodėme trūkumus taikant viešųjų pirkimų taisykles ir sisteminius trūkumus, susijusius su Prieglobsčio ir migracijos fondu ir Vidaus saugumo fondu, mūsų audituotose valstybėse narėse.

Kaip gerai žinote, išlaidų kategorijoje „Europos vaidmuo pasaulyje“ didelės ES fondų sumos išleidžiamos per tarptautines organizacijas. Tačiau ir šiais metais susidūrėme su sunkumais, norėdami laiku gauti esminius patvirtinamuosius dokumentus dėl trijų operacijų, kurias vykdė UNICEF ir Pasaulio maisto programa. Manome, kad toks nepakankamas tarptautinių organizacijų bendradarbiavimas persiunčiant mums, kai to paprašome, dokumentus ar informaciją, kurie būtini auditui atlikti, yra nepriimtinas. Todėl esu dėkingas, kad Komisija pritarė mūsų rekomendacijai ir įdiegs tiesioginių ryšių su tarptautinėmis organizacijomis sistemą. Be to, mūsų auditoriai taip pat nustatė keletą netinkamų finansuoti išlaidų atvejų. Kaip pavyzdį paminėsiu atvejį, kai viena tarptautinė organizacija pareikalavo ES kompensuoti išlaidas už 31 lėktuvo bilietą, skirtą darbuotojų uždaram renginiui Jamaikoje. Akivaizdu, kad tokias netinkamas finansuoti išlaidas reikia susigrąžinti.

Galiausiai, tikrindami DFP išlaidų kategoriją „Administravimas“, nustatėme nereikšmingą klaidų lygį. Tačiau norėčiau pabrėžti du dalykus. Pirma, nustatėme daug trūkumų Komisijos atliktose patikrose dėl šeimos pašalpų ES darbuotojams skyrimo. Antra, – ir, manau, gerbiamoji Pirmininke, kad komitetas šiuo klausimu turėtų konkrečiai pasidomėti, – nustatėme reikšmingų trūkumų Parlamento ir Komisijos organizuotose procedūrose stiprinant jų pastatų saugumą, atsižvelgiant į pastarųjų metų teroristinius išpuolius. Nustatėme, kad pagal kai kurias preliminariąsias sutartis buvo leidžiama vykdyti darbus remiantis tik vienu rangovo pasiūlymu. Nustatėme, kad buvo organizuotos derybų procedūros tik su vienu kandidatu arba tai, kad konkursas nebuvo paskelbtas. Manome, kad ypatingos skubos argumentas, kuris būtinas norint nesilaikyti įprastų pirkimų taisyklių, nebuvo įrodytas, nes šioms procedūroms pradėti faktiškai prireikė keleto mėnesių.

Ponios ir ponai,

prieš baigdamas, norėčiau pasakyti, kad Audito Rūmai nori toliau tęsti bendradarbiavimą su jumis, CONT komiteto nariais, visose srityse. Esame pasirengę bendradarbiauti per naują biudžeto įvykdymo patvirtinimo procedūrą, prie kurios pradėjome dirbti tik šįryt. Labai džiaugsiuosi galėdamas pristatyti kurią nors iš mūsų specialiųjų ataskaitų, jei apie tai norėtumėte išgirsti išsamiau.

Ši metinė ataskaita skiriasi nuo ankstesnių. Esame kryžkelėje – nauja teisėkūros kadencija, viena valstybė narė ant išstojimo iš ES slenkščio, o kitos 27 valstybės narės – paskutiniame derybų dėl 2021–2027 m. daugiametės finansinės programos etape. Iš šiandien jums pristatyto audito darbo matyti, kad, nors tebesama daug problemų, ES jau trečius metus iš eilės atitinka aukštus atskaitomybės ir skaidrumo standartus naudojant viešąsias lėšas. Tačiau dabar tikrai ne metas save sveikinti. Tikimės, kad naujos sudėties Komisija ir valstybės narės ir toliau dės pastangas ir pasinaudos pasiektais rezultatais. Viliamės, kad jūs visi užtikrinsite, kad būtent taip ir būtų.

Dėkoju už dėmesį. Kaip įprasta, mano kolega L. Lazarou ir aš mielai atsakysime į jūsų klausimus ar išklausysime jūsų pastebėjimų.